

ЗВІТ

про огляд витрат державного бюджету

у сфері надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла

головний розпорядник коштів державного бюджету Міністерство розвитку громад та територій України

ціль проведення огляду витрат державного бюджету: удосконалення інструментів державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла громад

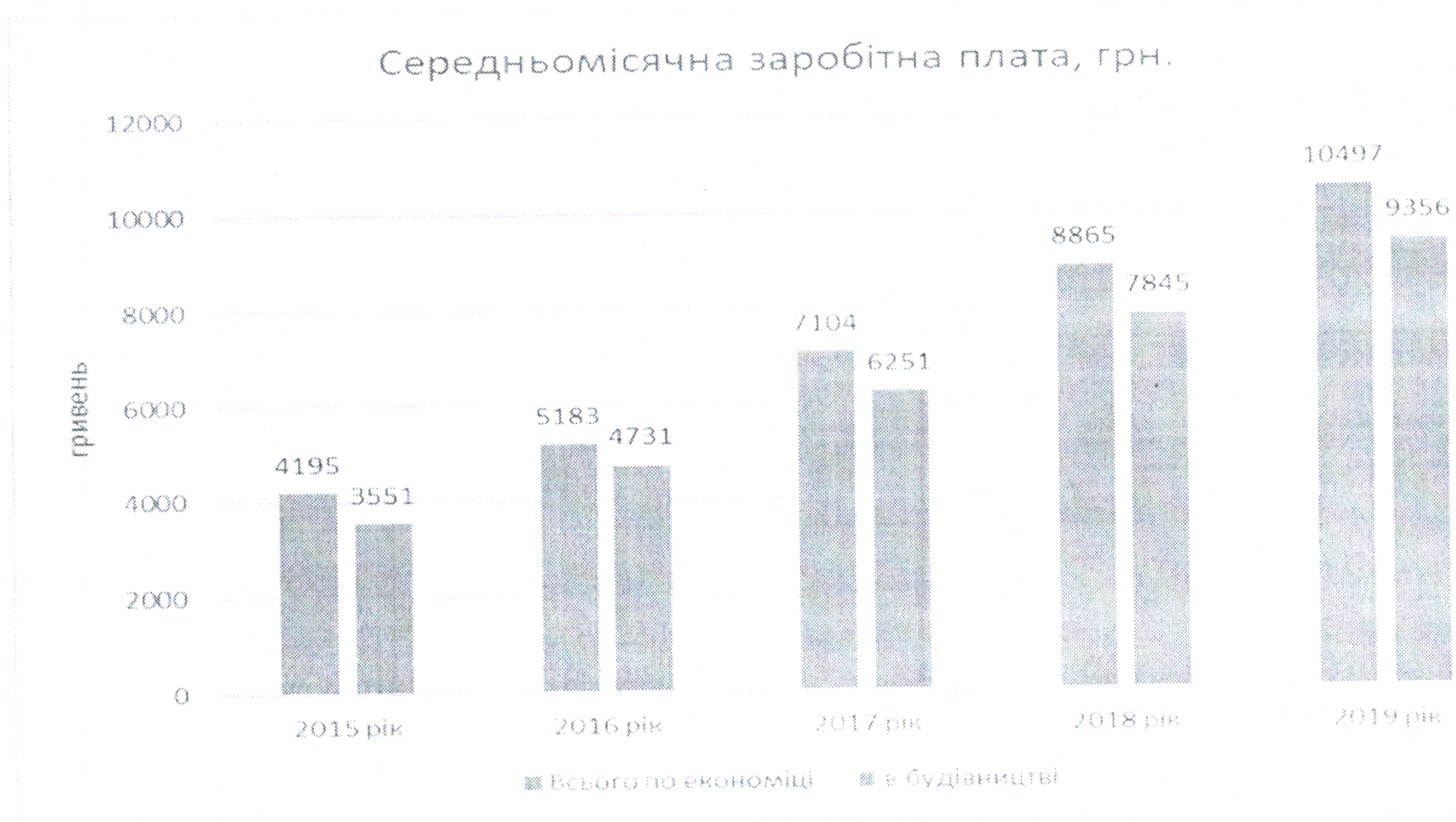
Опис поточної ситуації.

Конституцією України (статті 47, 48) визначено, що кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду.

Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону.

Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Забезпеченість власною домівкою та комфортними умовами проживання є однією з основних життєвих потреб кожного сучасного громадянина. Відсутність можливості забезпечити громадян власним житлом та комфортними умовами проживання у власній країні є однією з причин, що штовхає на вимушену міграцію за кордон. Україна втрачає найбільш працездатні верстви населення - молодь, науковий потенціал, а отримує старіння нації та розвиток глибокої демографічної кризи, яка несе загрози економічній та навіть національній безпеці держави.

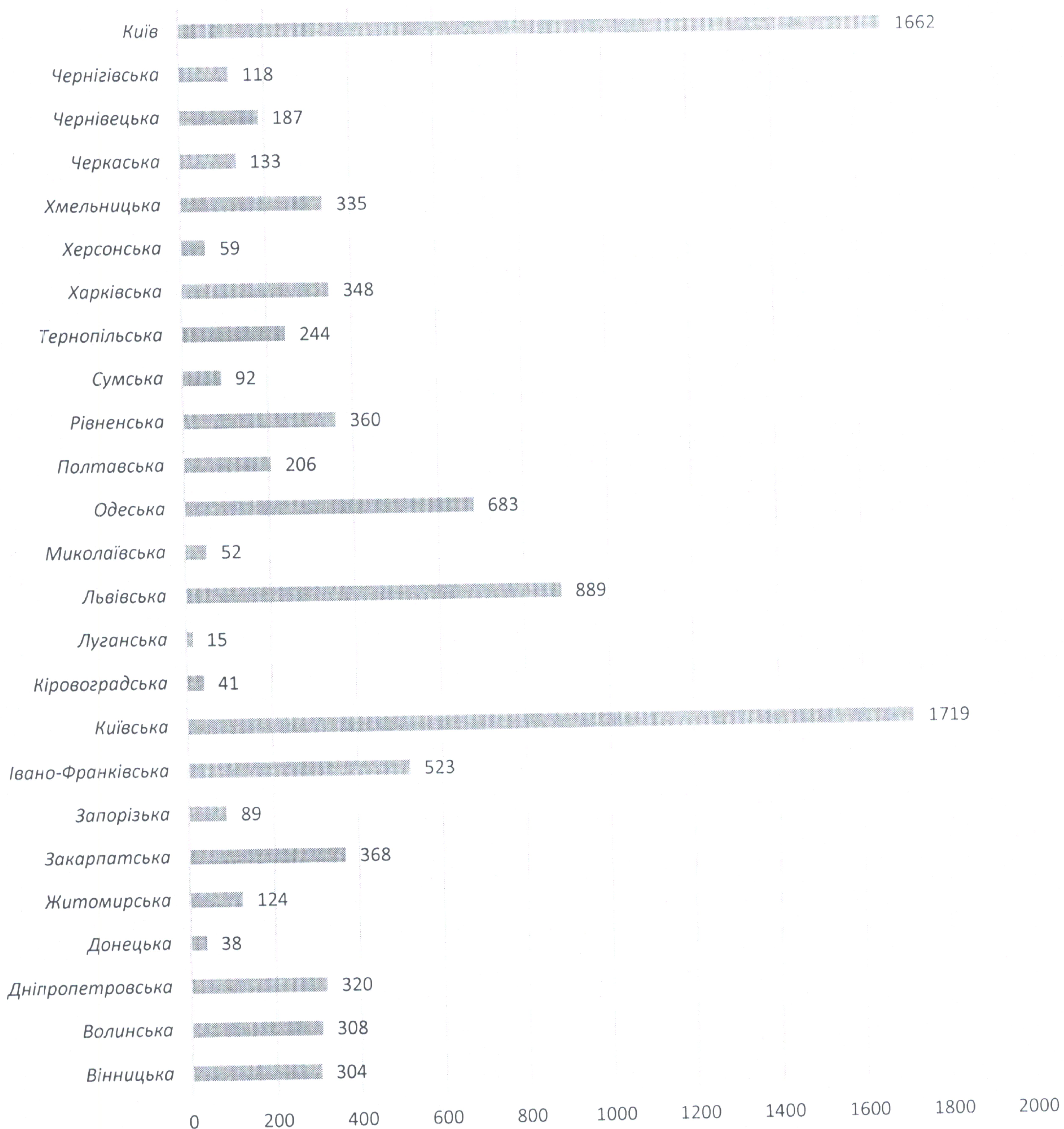
Характеризуючи стан житлової сфери в Україні слід зазначити, що 54% громадян нашої країни мешкають у перенаселеному житлі. Тоді як у Великій Британії, Франції, Фінляндії, Німеччині рівень перенаселення складає 7%, у Бельгії – 2%.

39% сімей в Україні живуть в умовах, коли на кожного члена сім'ї припадає житлова площа, менша за санітарну норму (тобто менше 13,65 кв. м).

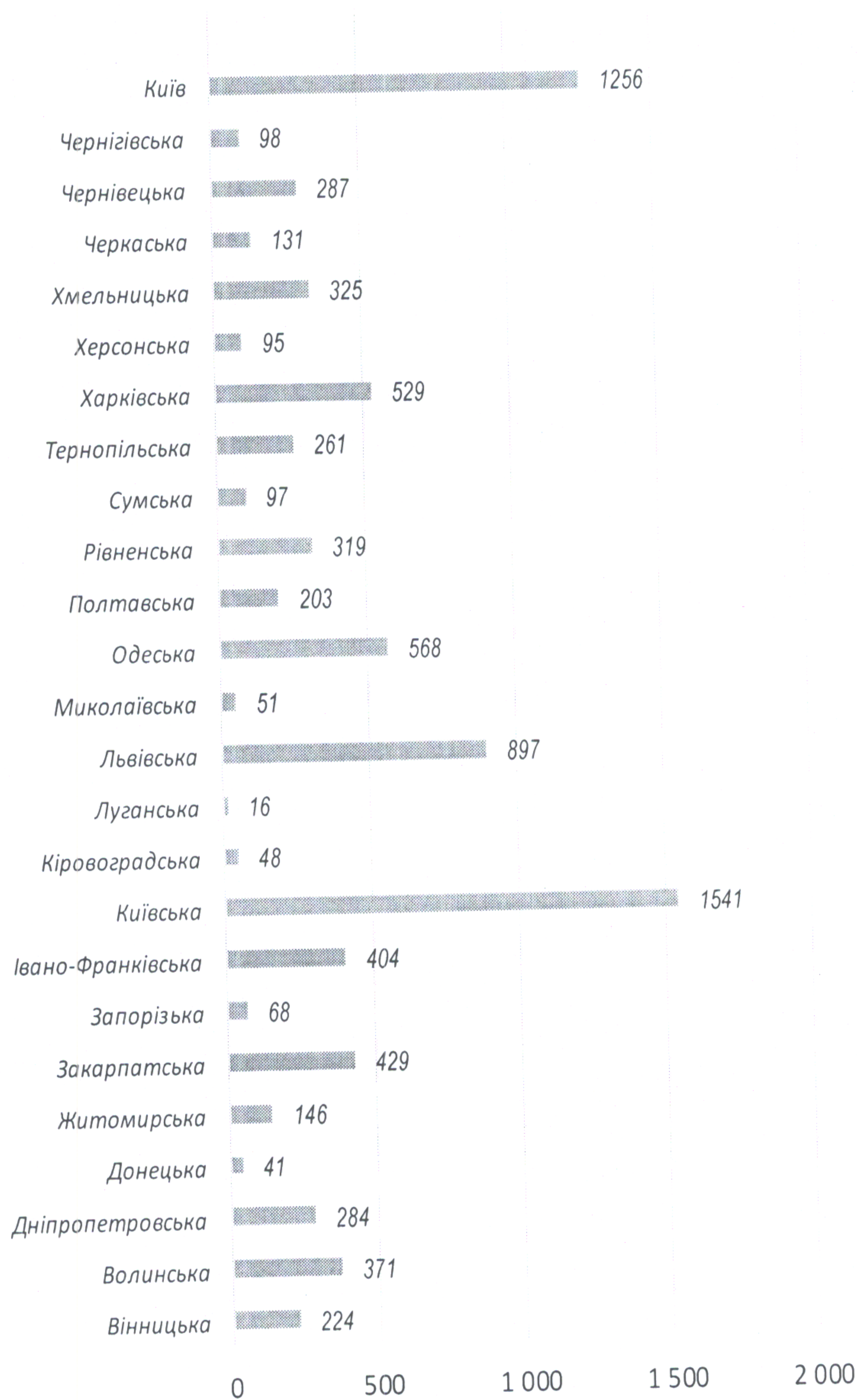

Житловий фонд в Україні на 70% складається з житла, побудованого за СРСР, у 60-ті – 80-ті роки. У відносно новому житлі, що збудовано після 90-х років, проживає лише 11% населення. За офіційною інформацією 7,5% житлового фонду (75 млн. кв. м) непридатні для життя. Інформація щодо прийняття в експлуатацію загальної площі житла (тис.кв.м) за період 2017-2019 роки наведена нижче.

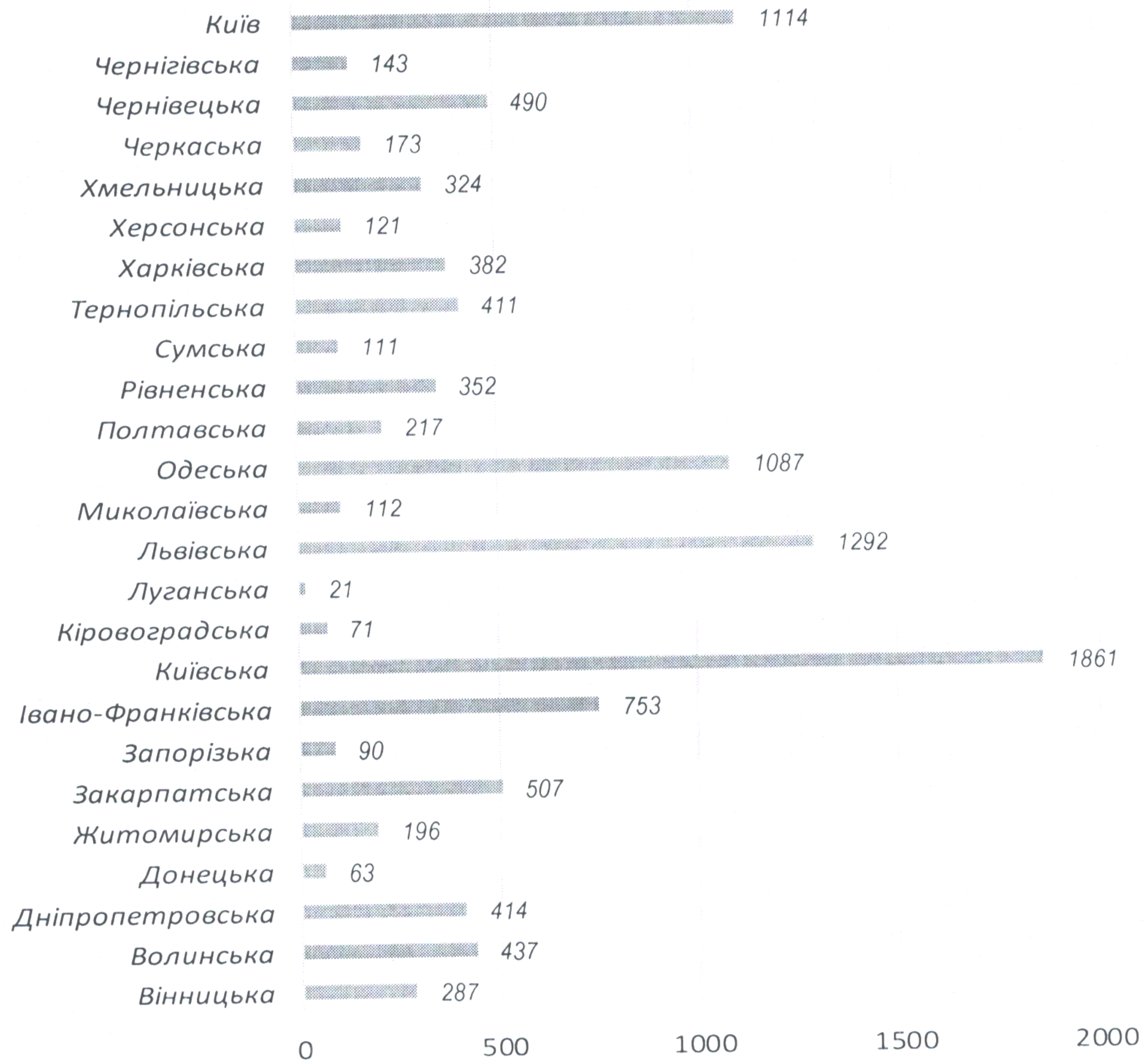
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла у 2017 році

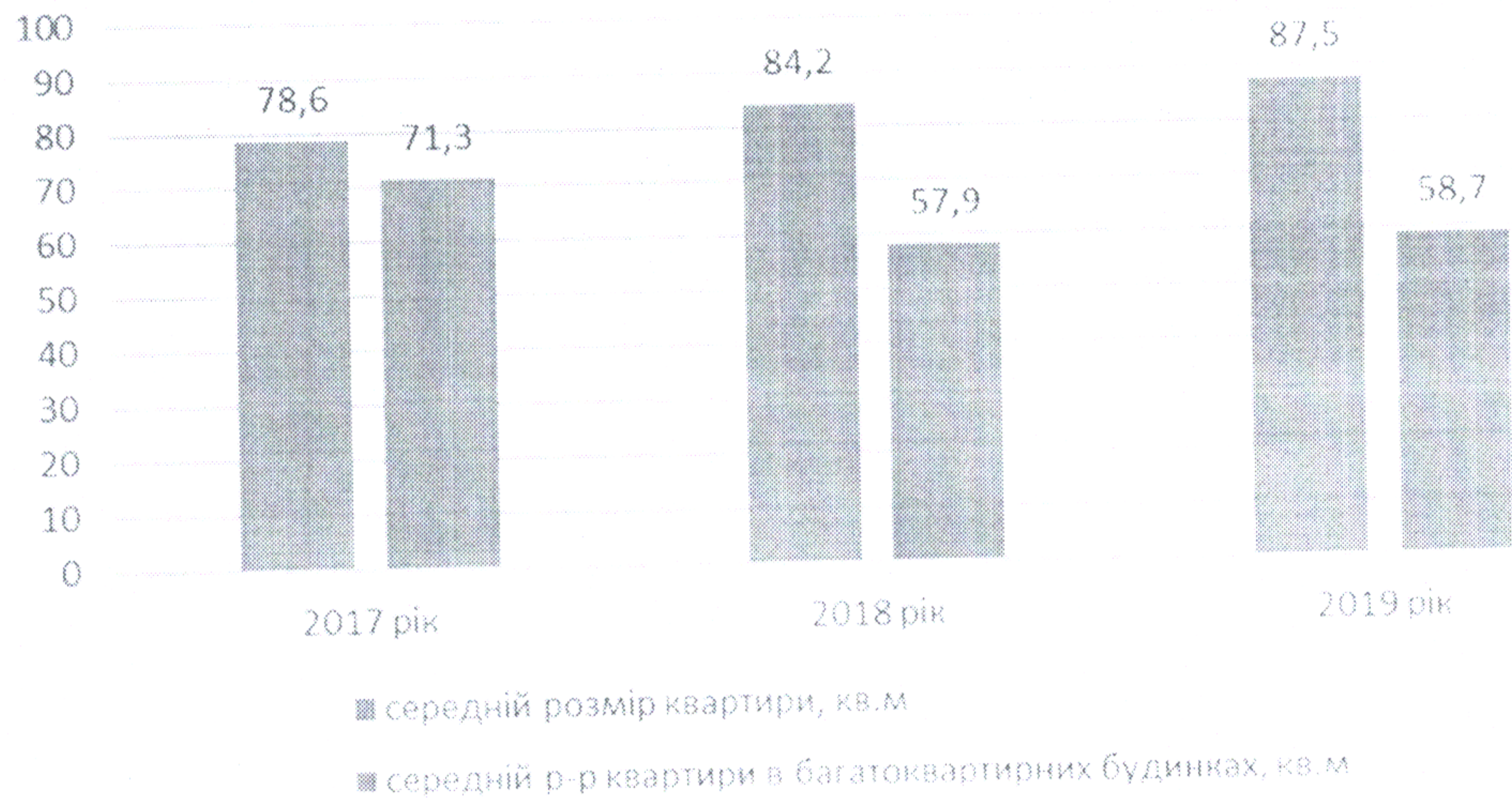
Прийняття в експлуатацію загальної площі житла у 2018 році, тис.кв.м

Прийняття в експлуатацію загальної площі житла у 2019 році, тис. кв.м

Середній розмір квартири, кв. м загальної площі

Мінрегіон є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує, зокрема державну житлову політику та здійснює організаційне забезпечення з питань державної підтримки будівництва (придбання) доступного житла, формування житлового фонду соціального призначення, розгортання молодіжного житлового будівництва, кредитування індивідуальних сільських забудовників.

За даними Держстату станом на кінець 2014 року 657,2 тис. сімей та однаків перебувають на обліку для поліпшення житлових умов (з 2015 року такий облік не ведеться).

Із них:

28,8% - 189 тис. громадян користуються правом першочергового отримання житла (учасники бойових дій, учасники АТО/ООС, учасники війни, військовослужбовці, звільнені в запас або у відставку, багатодітні сім'ї, одинокі матері та інші)

11,6% - 76,1 тис. громадян - правом позачергового одержання житла (особи з інвалідністю внаслідок війни, сім'ї загиблих військовослужбовців та прирівняних до них, особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (1 та 2 категорії), діти - сироти та особи з їх числа, інші категорії).

У структурі черговиків 423 тис. громадян (65 %) перебувають на квартирному обліку понад 10 років, 113 тис. - 6-9 років, 106,5 тис. - 1-5 років, а станом на 01.01.2020 цей термін відповідно збільшився.

Проблема також загострюється у зв'язку з необхідністю облаштування

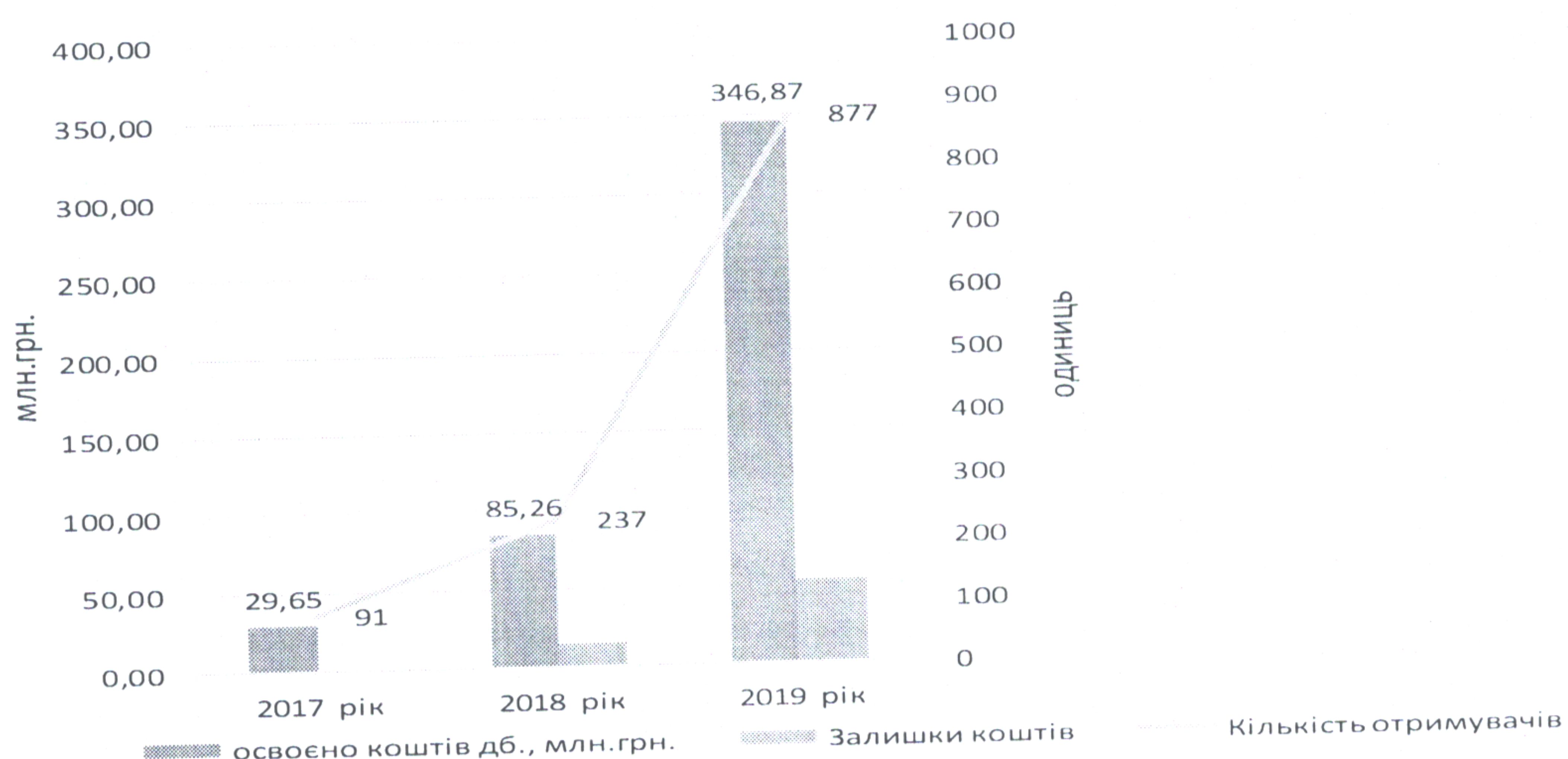
внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

При цьому, для участі у державних житлових програмах, (зокрема, у відкритих реєстрах Держмолодьжитла) зареєстровано понад 32 тис. заяв громадян, серед яких є громадяни, що мають право на безоплатне забезпечення житлом, але подали заяви про намір скористатися житловими програмами.

З метою розв'язання житлової проблеми учасників АТО/ООС та внутрішньо переміщених осіб, а також створення реальної можливості для громадян, які мають право на отримання державної підтримки для поліпшення своїх житлових умов, у 2017 році було прийнято Закон України «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» в частині надання державної підтримки в розмірі 50 відсотків вартості будівництва (придбання) доступного житла та/або пільгового іпотечного житлового кредиту для осіб, на яких поширюється дія пунктів 19 і 20 частини першої статті 6, пунктів 10-14 частини другої статті 7 та абзаців четвертого, шостого і восьмого пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та для внутрішньо переміщених осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (інші громадяни отримують державну підтримку у розмірі 30 відсотків вартості нормативної площі житла, що придбавається).

Починаючи з 2017 року Мінрегіону, як головному розпоряднику бюджетних коштів, за програмою КПКВК 2751190 «Надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла» в державному бюджеті на 2017 рік було передбачено 30 млн.грн., 2018 – 100 млн.грн., 2019 - 400 млн.гривень.

Обсяги освоєних коштів в рамках бюджетної програми будівництва (придбання) доступного житла, млн.грн.

Слід зауважити, що Законом України від 13.04.2020 № 553-IX «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», який розроблений з метою передбачення фінансових ресурсів у Державному бюджеті України на 2020 рік для вжиття ефективних заходів з нейтралізації негативних наслідків поширення коронавірусної інфекції COVID-19 та підтримки економічної активності в країні, Мінрегіону, як головному розпоряднику бюджетних коштів, повністю скорочено видатки за бюджетною програмою КПКВК 2751190 «Надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла» в обсязі 100,0 млн. гривень.

Тому робоча група аналізувала не тільки ефективність використання бюджетних коштів, а й приділила увагу вивченню ситуації.

II. Узагальнена інформація про результати оцінки ефективності реалізації державної політики та відповідних витрат державного бюджету з відповідними висновками щодо:

– **актуальності та узгодженості цілей і завдань державної політики, визначених стратегічними і програмними документами**

Під час проведення аналізу ефективності реалізації державної політики у сфері надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла робочою групою охоплено стратегічні та програмні документи, нормативно-правові акти, що регулюють питання у цій сфері, у тому числі пов'язані з розміром витрат бюджетних коштів та їх цільовим призначенням.

Стратегічні та програмні документи, де визначені цілі та пріоритети:

Конституція України,

Закон України від 25.12.2008 № 800-VI «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва»,

Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»,

Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»,

постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471 «Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України»,

постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року»,

постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819 «Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом»,

Указ Президента України від 8.11.2007 року № 1077/2007 «Про заходи щодо будівництва доступного житла в Україні та поліпшення забезпечення громадян житлом».

Виділення коштів на реалізацію програми відповідає цілям та завданням Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471 (пункти 8.4 та 11.1) та Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385 (ціль 2, пріоритетний напрямок «Надання якісних житлово-комунальних послуг, забезпечення житлом», завдання «Виконання програм будівництва (придбання) доступного житла та забезпечення молоді житлом»).

Підстави для виконання бюджетної програми:

Закон України від 25.12.2008 № 800-VI «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва»,

Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»,

Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»,

постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471 «Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України»,

постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819 «Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом».

До підстав для виконання бюджетної програми не був внесений Указ Президента України від 8.11.2007 року № 1077/2007 «Про заходи щодо будівництва доступного житла в Україні та поліпшення забезпечення громадян житлом», метою якого є створення умов для реалізації конституційного права кожного громадянина України на житло, поліпшення забезпечення громадян житлом, зокрема, шляхом будівництва недорогого житла. Серед іншого цей документ визначає категорію одиноких матерів (батьків), які виховують дитину без батька (матері) як одну з груп громадян, які є пріоритетом для надання державної допомоги.

Державна підтримка для будівництва (придбання) доступного житла надається громадянам, які потребують поліпшення житлових умов відповідно до законодавства, та полягає у сплаті державою 30 відсотків або 50 відсотків (для учасників АТО/ООС та внутрішньо переміщених осіб) вартості будівництва (придбання) доступного житла та/або наданні пільгового іпотечного житлового кредиту відповідно до статті 4 Закону України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва», Порядку надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом та Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки для

будівництва (придбання) доступного житла, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819.

Мінрегіон здійснює розподіл бюджетних коштів між адміністративно-територіальними одиницями пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні.

Міністерство на підставі інформації, наданої Держмолодьжитлом до 15 листопада поточного року про відсутність в регіонах об'єктів, на будівництво (придбання) яких може надаватися державна підтримка, може здійснювати коригування розподілу бюджетних коштів між адміністративно-територіальними одиницями.

Коригування розподілу бюджетних коштів здійснюється пропорційно кількості громадян, що відповідають вимогам Порядку та претендують на отримання державної підтримки у відповідних адміністративно-територіальних одиницях.

Мінрегіон здійснює до 1 грудня поточного року у межах наявного залишку бюджетних коштів коригування розподілу зазначених коштів між адміністративно-територіальними одиницями відповідно до розрахунків щодо потреби в коштах, наданих Держмолодьжитлом.

Урядом удосконалено процедуру участі громадян у програмі забезпечення громадян доступним житлом, механізм якої схвалено постановою від 10.10.2018 № 819 «Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом»:

- спрощена процедура відбору житлових об'єктів - одержувачі державної підтримки самостійно обирають об'єкти, на будівництво яких можуть спрямовуватися кошти державної підтримки, а також новозбудовані об'єкти;

- удосконалено механізм розподілу бюджетних коштів, що здійснюється Мінрегіоном між адміністративно-територіальними одиницями пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні;

- врегульовано питання роботи комісії Мінрегіону з розгляду пропозицій щодо формування переліку осіб, які претендують на отримання державної підтримки.

Пропозиції до висновку

В цілому результати аналізу та оцінки ефективності реалізації державної політики та відповідних витрат державного бюджету в частині актуальності та узгодженості цілей і завдань державної політики, визначених стратегічними і програмними документами, свідчать про наявність стратегічного підходу до забезпечення громадян житлом.

Цілі та завдання державної політики чітко узгоджені та визначені у відповідних документах, нормативно-правових актах.

– **відповідності витрат бюджету пріоритетам державної політики, визначеним стратегічними і програмними документами**

Мінрегіону, як головному розпоряднику бюджетних коштів, протягом 2017-2019 років в державному бюджеті на відповідний бюджетний рік передбачалось фінансування за бюджетною програмою КПКВК 2751190 «Надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла».

Протягом 2017-2019 років суми асигнувань на виконання бюджетної програми включені до державного бюджету у значно менших, ніж заявлені у бюджетних запитах обсягах.

Так, у 2017 році сума асигнувань на виконання бюджетної програми, включена до додаткового бюджетного запиту, складала 1 000,0 млн. грн. (потреба в коштах із розрахунку забезпечити власним житлом протягом 3-х років більше 24,1 тис. сімей, що потребують поліпшення житлових умов та перебувають на обліку). За рахунок зазначених коштів планувалось поліпшити житлові умови 8,0 тис. громадян (сімей). Фактично було затверджено у бюджеті на 2017 рік лише 30,0 млн. грн. або 3% від потреби.

У 2018 році сума асигнувань на виконання бюджетної програми, включена до додаткового бюджетного запиту, складала 1 000,0 млн. грн. (потреба в коштах із розрахунку відповідно до проекту змін до постанови КМУ від 11.11.2009 № 1249). За рахунок зазначених коштів планувалось поліпшити житлові умови 1,7 тис. громадян (сімей). Фактично було затверджено у бюджеті на 2018 рік лише 100,0 млн. грн. або 10% від потреби.

У 2019 році сума асигнувань на виконання бюджетної програми, включена до додаткового бюджетного запиту, складала 1 020,0 млн. грн. (потреба в коштах із розрахунку забезпечення доступним житлом громадян, які станом на 02.08.2018 зареєстрували заяви для надання державної підтримки на будівництво (придбання) доступного житла (з урахуванням подальшої реєстрації у 2018 році), протягом 3-х років). За рахунок зазначених коштів планувалось поліпшити житлові умови 1,7 тис. громадян (сімей). Фактично було затверджено у бюджеті на 2019 рік 400,0 млн. грн. або 39% від потреби.

У 2017 році на реалізацію бюджетної програми 2751190 було виділено 30 млн. грн. (касові видатки - 29,6 млн. грн. або 98,7% від запланованої суми), що дало можливість забезпечити доступним житлом 91 громадянина (сім'ю), придбати громадянами власне житло загальною площею 5,6 тис. кв. м, залучити у будівельну галузь 41,3 млн. грн. власних внесків громадян.

Аналіз виконання основних результативних показників, що характеризують виконання бюджетної програми, показав, що більша ніж запланована кількість укладених договорів щодо надання державної підтримки (план – 75 дог., факт – 91 дог.) пояснюється меншим фактичним середнім

розміром державної підтримки на одного громадянина (сім'ю) (план – 400,0 тис. грн., факт – 325,8 тис. гривень).

Перевищення площі житла, на будівництво (придбання) якого спрямована державна підтримка, над плановим розміром на 879,2 кв. м або на 18,8% зумовлене наданням державної підтримки більшій кількості громадян (сімей) в об'єктах фінансування меншою вартістю 1 кв. м побудованого (придбаного) житла, ніж планувалось.

Одночасно з цим, обсяг залучених коштів населення (власні внески) відповідно до договорів про обслуговування коштів для будівництва (придбання) доступного житла на 3 720,5 тис. грн. або 8,3% менше планової суми, що зумовлене більшою ніж планувалось кількістю громадян, що отримали державну підтримку у розмірі 50% нормативної вартості житла (учасники АТО/ООС, внутрішньо переміщені особи), та, відповідно, зменшенням питомої ваги їх власних внесків у загальній вартості житла, а також меншою середньою вартістю 1 кв. м побудованого (придбаного) житла. Це, відповідно, вплинуло на показник обсягу коштів населення, залучених на 1000 грн. державної підтримки (планувалось - 1,5 тис. грн., фактично – 1,4 тис. гривень).

Розмір середньої площі придбаного житла менше планового на 1,3 кв. м та склав 61,2 кв. м, що пов'язано з фактичними пропозиціями житла на ринку.

Менший, ніж планувалося, розмір середньої площі придбаного житла у розрахунку на одного громадянина (сім'ю) та середньої вартості 1 кв. м побудованого (придбаного) житла вплинули на зменшення середнього розміру державної підтримки на одного громадянина (сім'ю) від запланованої на 74,2 тис. грн. або 18,6%.

У 2018 році на виконання бюджетної програми 2751190 «Надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла» було виділено 100 млн. грн. (касові видатки – 85,3 млн. грн. або 85,3% від запланованої суми), що дало можливість забезпечити доступним житлом 237 громадян (сімей), придбати громадянами власне житло загальною площею 14,4 тис. кв. м, залучити у будівельну галузь 112,5 млн. грн. власних внесків громадян.

Аналіз виконання основних результативних показників, що характеризують виконання бюджетної програми, показав, що менша кількість громадян (сімей), яким надана державна підтримка ніж було заплановано, на 70 громадян (сімей) або на 23% менше, виникла у зв'язку із неможливістю здійснення перерозподілу бюджетних коштів за регіонами відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819. У трьох областях (Донецькій, Кіровоградській та Луганській) за результатами 2018 року обліковувались найбільші залишки невикористаних асигнувань на

загальну суму 13 121 859 грн. у зв'язку із відсутністю достатньої кількості пропозицій об'єктів житлового будівництва, які відповідали критеріям, встановленим Порядком надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819.

Крім того, через відсутність достатнього обсягу коштів для сплати власного внеску 29.12.2018 у Рівненській області 2 громадянина відмовились від отримання державної підтримки наприкінці року (586 983 грн.). Залишок невикористаних асигнувань у сумі 1 031 862 грн. – технічні залишки, які сформувалися в областях через те, що обсяг коштів, який залишився на рахунках відкритих асигнувань регіональних управлінь Держмолодьжитла, менший, ніж обсяг коштів, необхідний для надання державної підтримки громадянам за чергою.

Менша ніж планувалась площа житла, на будівництво (придбання) якого спрямована державна підтримка, на 4 383,4 кв. м або на 23,3% зумовлена наданням державної підтримки меншій кількості громадян (сімей), ніж було заплановано.

Залучено коштів населення (власні внески) відповідно до договорів про обслуговування коштів для будівництва (придбання) доступного житла на 37 495,9 тис. грн. або на 25% менше планової суми у зв'язку із меншою, ніж планувалось, питомою вагою кількості громадян, що отримали державну підтримку у розмірі 50% нормативної вартості житла (внутрішньо переміщені особи, учасники АТО/ООС) (планувалось, що кількість внутрішньо переміщених осіб та учасників АТО/ООС буде становити 66,7% загальної кількості осіб, які отримують державну підтримку, фактично – 82%), та меншою кількістю укладених договорів. Це вплинуло на зменшення обсягу коштів населення, залучених на 1000 грн. державної підтримки.

Більша ніж планувалось питома вага кількості громадян, що отримали державну підтримку у розмірі 50% нормативної вартості житла (внутрішньо переміщені особи, учасники АТО/ООС) вплинуло на збільшення середнього розміру державної підтримки на одного громадянина (сім'ю) від запланованої на 33 961,4 грн. або на 10,4%.

Зменшення середньої площі придбаного житла у розрахунку на одного громадянина (сім'ю) залежить від фактичних пропозицій об'єктів фінансування та фінансових можливостей громадян щодо сплати ними власного внеску (план – 61,2 кв. м, факт – 60,8 кв. м).

Таким чином, на результативні показники виконання програми у 2018 році найбільше вплинуло:

- неможливість здійснення перерозподілу асигнувань між адміністративно-територіальними одиницями (постановою КМУ від 28.10.2019 № 895 внесені відповідні зміни до Порядку № 819);

- відсутність достатньої кількості пропозицій об'єктів житлового будівництва, які відповідають критеріям, встановленим Порядком №819;
- стислі терміни для використання бюджетних коштів (виділення асигнувань за програмою наприкінці року), що унеможливило використання всіх запланованих коштів;
- відсутність (недостатність) коштів у громадян для власного внеску за програмою.

У 2019 році збільшення коштів на реалізацію програми до 400 млн. грн. (касові видатки – 346,9 млн. грн. або 86,7% від запланованої суми) дало можливість забезпечити доступним житлом 877 громадян (сімей), придбати власне житло загальною площею 52,2 тис. кв. м, залучити у будівельну галузь 450,2 млн. грн. власних внесків громадян.

Аналіз ефективності виконання бюджетної програми КПКВК 2751190 за 2019 рік показав, що при збільшенні обсягу асигнувань з державного бюджету основним фактором, що вплинув на стан виконання результативних показників програми, є стислі терміни для використання бюджетних коштів. Відкриття 83% асигнувань з державного бюджету на надання державної підтримки на будівництво (придбання) доступного житла у обсязі 330 000,0 тис. грн. лише 21 грудня 2019 року унеможливило використання всіх запланованих коштів: громадяни, яких було включено до переліку одержувачів державної в останні дні бюджетного року, відмовились від участі у програмі та/або не внесли на рахунок у визначений термін кошти власного внеску. Крім того, виділення бюджетних асигнувань відповідно до розпису державного бюджету у грудні вплинуло на розмір державної підтримки, який залежить від показника опосередкованої вартості спорудження житла, яка була збільшена наприкінці року (середня опосередкована вартість на початку року становила 11 849 грн., на кінець року – 12 572 грн.), що також вплинуло на кількість громадян, які отримали державну підтримку за програмою.

Результативні показники виконання бюджетної програми за 2019 рік відобразили як позитивну динаміку у порівнянні з 2018 роком, яка пов'язана із збільшенням обсягу фінансування на програму, так і негативні фактори впливу.

Позитивна динаміка:

- збільшення кількості громадян (сімей), що отримали державну підтримку;
- збільшення обсягу коштів населення (власні внески), залучених відповідно до договорів про обслуговування коштів для будівництва (придбання) доступного житла;
- збільшення площі житла, на будівництво (придбання) якого спрямована державна підтримка.

Проте, при збільшенні обсягу фінансування, показник якості (питома вага громадян (сімей), що отримують державну підтримку у поточному році, у загальній кількості тих, що зареєстрували заяви для надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла) не збільшився.

Разом з тим, станом на 30.09.2020 по Україні зареєстровано 17 966 заяв громадян (сімей) на отримання державної підтримки, загальний відсоток забезпечених житлом громадян протягом 2017-2019 років становить лише 6,7% $((91+237+877) / 17\ 966)$.

Типовим домогосподарством, яке претендує на отримання державної підтримки в середньому за 2017-2019 роки, є домогосподарство без дітей або домогосподарство, яке має до 2 дітей з міської місцевості. Сукупно вони складають 70,4% серед усіх домогосподарств, які претендують на отримання державної підтримки (35,5% сім'ї без дітей та 34,9% - сім'ї, які мають до 2 дітей з міст).

Впродовж 2017-2019 років відбулася зміна від переваги сімей, які мають до 2 дітей та багатодітних сімей у 2017 році (42,8% сімей, які мають до 2 дітей та 28,7% багатодітних сімей) до значної переваги домогосподарств без дітей (43,3%) та значним зменшення частки багатодітних сімей (18,0%) у 2019 році. Зменшення кількості багатодітних сімей та сімей, які мають до 2 дітей, серед претендентів на отримання державної підтримки може свідчити про зменшення доступності програми для більш уразливих груп населення. Більш за те, порівняння структури домогосподарств кандидатів та одержувачів державної підтримки за 2017-2019 роки показало, що частка сімей, які мають до 2 дітей та сімей без дітей серед отримувачів послуг є більшою, ніж серед претендентів на отримання послуг в рамках програми (збільшення на 4% та 2,6% відповідно). Натомість, частка багатодітних сімей серед отримувачів послуг є на 6,6% меншою, ніж серед претендентів на їх отримання. Це може свідчити про те, що багатодітні сім'ї мають менші фінансові можливості для сплати відповідного відсотку власних коштів для одержання державної підтримки для будівництва (придбання) власного житла.

Питома вага неповних сімей серед претендентів на отримання послуг також зменшувалася впродовж досліджуваного періоду (з 2017 до 2020 року). Частка неповних сімей з матір'ю годувальницею зменшилася з 22,6% до 14,9% в той час як частка неповних родин з татом зменшилася з 6,2% до 3,2%, що також може свідчити про меншу доступність послуг для цієї категорії населення.

Пропозиції до висновку

При аналізі основних показників результатів оцінки ефективності бюджетної програми, було відмічено 2 основних фактори, що впливають на ефективність бюджетної програми: фінансовий (залежність ефективності бюджетної програми від обсягу виділених асигнувань та термінів їх відкриття, а також від вартості об'єктів фінансування (використання можливості

здешевлення вартості житла) та нормативний (залежність від умов порядку використання бюджетних коштів за програмою (алгоритм здійснення розподілу бюджетних коштів та можливість внесення до нього змін, визначення умов щодо об'єктів фінансування, придбання яких здійснюється за бюджетні кошти, умови щодо власних внесків громадян, терміни пошуку об'єктів фінансування, розгляду документів).

Враховуючі аналіз результатів оцінки ефективності бюджетної програми, для покращення показників виконання бюджетної програми визначено можливі шляхи, а саме: збільшення обсягу асигнувань із державного бюджету на реалізацію програми; формування рівномірного помісячного плану асигнувань за програмою протягом січня-жовтня; нормативно вдосконалити питання формування реєстру громадян та внесення до нього змін, визначення процедури виключення із реєстру, а також, у разі неможливості виконання умов Порядку у поточному році (відсутність власного внеску ін.), відкласти запит на отримання житла до нового розгляду його на наступний рік. (уніфікація процесів реєстрації та процедур обліку); визначити особливі умови для об'єктів фінансування у регіонах, у яких здійснюється у недостатньому обсязі житлове будівництво (Донецька, Луганська, Кіровоградська області).

Враховуючи зменшення частки багатодітних та неповних сімей серед претендентів на отримання державної підтримки, а також зменшення частки багатодітних сімей серед отримувачів послуг порівняно з претендентами в середньому за 2017-2019 роки: здійснити заходи для полегшення доступу багатодітних сімей та неповних сімей до одержання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла. З цією метою внести зміни до «Порядку надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом» затвердженого постановою Кабміну від 10.10.2018 № 819.

– відповідності витрат бюджету встановленим вимогам, правильності та повноти їх розрахунку в бюджетних документах

На виконання статті 34 Бюджетного Кодексу України, з метою складання проекту Державного бюджету України на відповідний рік Мінрегіон щорічно подає бюджетний запит з відповідними розрахунками, згідно якого пропонується фінансування на наступний рік бюджетних програм, зокрема, за бюджетною програмою КПКВК 2751190 «Надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла».

Державна підтримка для будівництва (придбання) доступного житла надається громадянам, які потребують поліпшення житлових умов відповідно до законодавства, та полягає у сплаті державою 30 відсотків або 50 відсотків (для учасників АТО/ООС та внутрішньо переміщених осіб) вартості будівництва (придбання) доступного житла та/або наданні пільгового іпотечного житлового кредиту відповідно до статті 4 Закону України «Про

запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва», Порядку надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом та Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819.

Кількість громадян, які зареєстрували заяви на отримання державної підтримки на будівництво (придбання) доступного житла, станом на 30.09.2020 складає 17 966 заяв громадян (сімей), що свідчить про актуальність програми (з урахуванням кількості громадян, забезпечених житлом протягом 2017-2019 років – 16 761 заява громадян (сімей) (17 966 – 1 205).

Реєстрація громадян на умовах вказаних порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819, розпочата 28.11.2017, щомісячно реєструється в середньому 330 сімей, а обсяг асигнувань на виконання програми у 2017-2018 роках не забезпечував навіть місячної потреби відповідно до кількості зареєстрованих заяв.

Відповідно до проведеного аналізу ефективності реалізації бюджетної програми досить низьким є показник якості «Питома вага громадян (сімей), що отримують державну підтримку у поточному році, у загальній кількості тих, що зареєстрували заяви для надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла».

Враховуючі аналіз результатів оцінки ефективності бюджетної програми, для покращення показників виконання бюджетної програми можливими шляхами є:

- збільшення обсягу асигнувань із державного бюджету на реалізацію програми, що відповідає попиту на державну підтримку відповідно до порядку надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом;
- формування помісячного плану асигнувань за програмою рівномірно протягом січня - жовтня, що надасть можливість відповідно до встановленого порядку забезпечити ефективне використання бюджетних коштів у повному обсязі, у тому числі шляхом своєчасного їх перерозподілу;
- нормативне вдосконалення питання формування реєстру громадян з розділенням за статтю та внесення до нього змін, визначення процедури виключення із реєстру, а також у разі неможливості виконання умов Порядку у поточному році (відсутність власного внеску ін.) відкласти запит на житло до нового розгляду його на наступний рік. (уніфікація процесів реєстрації та процедур обліку);
- визначення особливих умов для об'єктів фінансування у регіонах, у яких здійснюється у недостатньому обсязі житлове будівництво (Донецька, Луганська, Кіровоградська області).

Мінрегіон здійснює розподіл бюджетних коштів між адміністративно-територіальними одиницями пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні.

Мінрегіон на підставі інформації, наданої Держмолодьжитлом до 15 листопада поточного року, про відсутність в регіонах об'єктів, на будівництво (придбання) яких може надаватися державна підтримка, може здійснювати коригування розподілу бюджетних коштів між адміністративно-територіальними одиницями.

Коригування розподілу бюджетних коштів здійснюється пропорційно кількості громадян, що відповідають вимогам Порядку та претендують на отримання державної підтримки у відповідних адміністративно-територіальних одиницях.

Мінрегіон здійснює до 1 грудня поточного року у межах наявного залишку бюджетних коштів коригування розподілу зазначених коштів між адміністративно-територіальними одиницями відповідно до розрахунків щодо потреби в коштах, наданих Держмолодьжитлом.

Урядом удосконалено процедуру участі громадян у програмі забезпечення громадян доступним житлом, механізм якої схвалено постановою від 10.10.2018 № 819 «Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом»:

- спрощена процедура відбору житлових об'єктів - одержувачі державної підтримки самостійно обирають об'єкти, на будівництво яких можуть спрямовуватися кошти державної підтримки, а також новозбудовані об'єкти;

- удосконалено механізм розподілу бюджетних коштів, що здійснюється Мінрегіоном між адміністративно-територіальними одиницями пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні;

- врегульовано питання роботи комісії Мінрегіону з розгляду пропозицій щодо формування переліку осіб, які претендують на отримання державної підтримки.

У минулому році постановою Уряду було розширено можливості громадян щодо вільного вибору житлових об'єктів а також підвищено ефективність використання бюджетних коштів, передбачених у державному бюджеті на реалізацію механізму надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла. Завдяки цим змінам розрахунок граничної вартості 1 кв. метра житла для населених пунктів, які розташовані на відстані до 15 кілометрів від меж обласних центрів, тепер має коефіцієнт збільшення 1,5, тоді як раніше для цих міст-супутників діяла опосередкована вартість, що не відповідало реальній ціні житла, та унеможлиблювало участь таких об'єктів нерухомості в програмі «Доступного житла».

Пропозиції до висновку

Головний розпорядник бюджетних коштів при підготовці бюджетних запитів на відповідний рік дотримувався вимог Інструкції з підготовки бюджетних запитів, яку щорічно надсилав Мінфін.

– зв'язку між витраченими коштами та отриманим результатом

Середній розмір державної підтримки 325,0 тис. грн. - у 2017 році, 395,3 тис. грн – у 2019 році забезпечує 41 - 44% витрат на придбання житла сімей/одиноких громадян.

У 2017 році за рахунок коштів державного бюджету (30 млн.грн.) державну підтримку на будівництво (придбання) доступного житла в порядку черговості поданих заяв, отримала 91 сім'я, з них: 65 (71,4%) – ВПО, 17 (18,7%) – учасники АТО/ООС, 9 (9,9%) – інші громадяни, що потребують поліпшення житлових умов.

Залишок асигнувань державного бюджету за програмою, на обсяг яких не сформовані переліки одержувачів державної підтримки, склав 0,354 млн. грн. та пояснюється тим, що сформувались технічні залишки.

При розрахунку розміру державної підтримки для одержувача бюджетних коштів:

- вартість 1 кв. метра загальної площі житла не перевищувала граничну вартість 1 кв. метра, визначену згідно з Порядком;
- нормативна площа житла, визначена згідно з нормами Порядку - 21 кв. метр загальної площі житла на одну особу та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю; вартість загальної площі житла, що перевищує нормативну, сплачується одержувачами державної підтримки самостійно та не враховується у розмірі державної підтримки.

У 2018 році за рахунок коштів державного бюджету (100 млн. грн.) державну підтримку на будівництво (придбання) доступного житла, в порядку черговості поданих заяв, отримали 237 сімей, з них: 171 (72%) – ВПО, 50 (21%) – учасники АТО/ООС, 16 (7%) – інші громадяни, що потребують поліпшення житлових умов.

Залишок асигнувань державного бюджету за програмою, на обсяг яких не сформовані переліки одержувачів державної підтримки, склав 14, 7 млн. грн., з яких по 3 областях (Донецька, Кіровоградська та Луганська), за інформацією регіональних управлінь Держмолодьжитла, по Кіровоградській – відсутні а по Донецькій та Луганській обмежені пропозиції щодо об'єктів, на будівництво яких можуть спрямовуватися кошти державної підтримки, а також новозбудовані об'єкти, відповідно до вимог Порядку.

У 2019 році було укладено 877 договорів на будівництво (придбання) доступного житла (23 області та м. Київ), обсяг коштів, спрямований на державну підтримку, складав 346,9 млн. грн. (у держбюджеті було передбачено 400 млн.грн.), з яких:

- учасники АТО/ООС - 137 одержувачів (16%) на суму 39,5 млн. грн.,

- внутрішньо переміщені особи (ВПО) - 654 одержувачів (74%) на суму 286,5 млн. грн.,

- інші категорії - 86 одержувачів (10%) на суму 20,8 млн. гривень.

Залишок асигнувань державного бюджету за програмою, на обсяг яких не сформовані переліки одержувачів державної підтримки, склав 53,1 млн. грн. та пояснюється тим, що 83% річних планових асигнувань державного бюджету за програмою (330 000,0 тис. грн.) були відкриті лише 21 грудня 2019 року, що, враховуючі вимоги Порядку, затвердженого постановою КМУ від 10.10.2018 № 819, щодо формування переліку одержувачів державної підтримки та умов для перерахування коштів державної підтримки, унеможливило використання всіх запланованих коштів: громадяни, які було включено до переліку одержувачів державної в останні дні бюджетного року, відмовились від участі у програмі та/або не внесли на рахунок у визначений термін кошти власного внеску. Крім того, сформувались технічні залишки, які в умовах закінчення бюджетного року не було можливості перерозподілити.

При розрахунку розміру державної підтримки для одержувача бюджетних коштів:

- вартість 1 кв. метра загальної площі житла не перевищувала граничну вартість 1 кв. метра, визначену згідно з Порядком;
- нормативна площа житла, визначена згідно з нормами Порядку - 21 кв. метр загальної площі житла на одну особу та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю; вартість загальної площі житла, що перевищує нормативну, сплачується одержувачами державної підтримки самостійно та не враховується у розмірі державної підтримки.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 14.11.2019 № 294-IX за бюджетною програмою 2751190 «Надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла» були передбачені асигнування з державного бюджету у обсязі 100,0 млн. грн.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 13.04.2020 № 553-IX асигнування за бюджетною програмою 2751190 були повністю зняті.

Виділення коштів з державного бюджету у 2021 році відповідно до бюджетного запиту, поданого Мінрегіоном Мінфіну на рівні затвердженого у 2019 році обсягу асигнувань, збільшеного на індекс цін виробників промислової продукції на 2021 рік, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.2020 № 671, у обсязі 434,8 млн. грн. надасть можливість:

забезпечити доступним житлом 884 громадян (сімей), що відповідає 5,5% від кількості зареєстрованих на 01.08.2020 (з урахуванням заяв, за якими були укладені договори про обслуговування коштів для будівництва (придбання) доступного житла протягом 2017-2019 років),

ввести в експлуатацію біля 52,6 тис. кв. м житла,
залучити у будівельну галузь 999,5 млн. грн., з яких 564,7 млн. грн. -
власні внески громадян,
створити у будівельній галузі біля 1,2 тис. робочих місць,
забезпечити надходження до бюджету біля 261,9 млн. грн. податків,
зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне
страхування,

залучити до суміжних галузей народного господарства 5 997,2 млн. грн.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік»
бюджетний запит не враховано.

Звертаємо увагу на те, що станом на 01.08.2020 кількість громадян (сімей), які зареєстрували заяви для надання державної підтримки на будівництво (придбання) доступного житла, становить 17 321 од. (дані сайтів регіональних управлінь/Іпотечного центру в м. Києві та Київській обл. Держмолодьжитла). З урахуванням заяв, за якими були укладені договори про обслуговування коштів для будівництва (придбання) доступного житла протягом 2017-2019 років дана кількість становить 16 116 од., що свідчить про актуальність даної програми та значну потребу в бюджетному фінансуванні програми.

Пропозиції до висновку

Реалізація бюджетної програми надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла є дієвим соціальним та антикризовим заходом, що сприятиме вирішенню питань забезпечення доступним житлом громадян України, у т. ч. учасників АТО/ООС, надасть можливість покращенню умов адаптації внутрішньо переміщених осіб на підконтрольній українській владі території та, одночасно, сприятиме збільшенню внутрішнього ринку не тільки в галузі будівництва, а й в інших галузях промисловості, пов'язаних з будівництвом, забезпечить створення робочих місць та збільшить податкові надходження до бюджету.

— ефективності надання публічних послуг за рахунок бюджетних коштів, рівня забезпечення потреб, задоволення інтересів отримувачів/користувачів і надавачів публічних послуг

У минулому році має місце значне збільшення обсягів фінансування програм «доступного житла» з бюджетів усіх рівнів. Загалом таке зростання склало 135 відсотків в порівнянні до 2018 року. За підсумками 2019 року 1647 сімей стали учасниками програм доступного житла.

На рівні місцевої влади питанням формування та реалізації житлової політики займаються органи місцевого самоврядування та міські, районні чи обласні державні адміністрації.

Протягом останніх років зберігається чітка тенденція збільшення фінансування житлових програм саме місцевими бюджетами і це великий крок назустріч громадянам в їх прагненні мати власне житло.

Слід відзначити, що разом зі зростанням кількості місцевих програм зростає кількість цих програм саме для внутрішньо переміщених осіб, тобто все у більшій кількості житлових програм у регіонах знаходить своє відображення вирішення питання забезпечення житлом ВПО, і це дуже тішить. Адже зазначене наближає інтеграцію наших громадян, що постраждали від подій на Сході, в нові громади.

Станом на 01.08.2020 кількість громадян (сімей), які зареєстрували заяви для надання державної підтримки на будівництво (придбання) доступного житла, становить 17 321 од. (дані сайтів регіональних управлінь/Іпотечного центру в м. Києві та Київській обл. Держмолодьжитла). З урахуванням заяв, за якими були укладені договори про обслуговування коштів для будівництва (придбання) доступного житла протягом 2017-2019 років дана кількість становить 16 116 од., що свідчить про актуальність даної програми та значну потребу в бюджетному фінансуванні програми.

Виділення коштів з державного бюджету у 2021 році на рівні затвердженого у 2019 році обсягу асигнувань, збільшеного на індекс цін виробників промислової продукції на 2021 рік, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.2020 № 671, у обсязі 434,8 млн. грн. дасть можливість:

забезпечити доступним житлом 884 громадян (сімей), що відповідає 5,5% від кількості зареєстрованих на 01.08.2020 (з урахуванням заяв, за якими були укладені договори про обслуговування коштів для будівництва (придбання) доступного житла протягом 2017-2019 років),

ввести в експлуатацію біля 52,6 тис. кв. м житла,
залучити у будівельну галузь 999,5 млн. грн., з яких 564,7 млн. грн. власні внески громадян,

створити у будівельній галузі біля 1,2 тис. робочих місць,
забезпечити надходження до бюджету біля 261,9 млн. грн. податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування,

залучити до суміжних галузей народного господарства 5 997,2 млн. гривень.

— **ефективності системи управління бюджетними коштами**

З огляду на уніфікований, формульний, чіткий механізм розподілу коштів бюджетної програми забезпечено ефективну систему управління бюджетними коштами, яка спрямована на надання державної підтримки для

будівництва (придбання) доступного житла. Також, використовувана система управління бюджетними коштами сприяла майже повному освоєнню коштів.

Мінрегіоном, як головним розпорядником бюджетних коштів, дотримано всіх термінів, вимог та процедур, передбачених відповідними нормативними документами щодо розподілу та спрямування бюджетних коштів. Внаслідок прийняття ефективних управлінських рішень було досягнуто запланованого соціально-економічного ефекту від використання бюджетних коштів.

Дотримання всіма учасниками порядку використання бюджетних коштів (Мінрегіоном, Держмолодьжитлом та його регіональними управліннями, членами Комісії, якою схвалюється переліки одержувачів державної підтримки) на зазначені цілі забезпечило обґрунтоване, своєчасне отримання громадянами бюджетних коштів та укладення договорів на придбання житла.

Щодо можливості підвищення якості та ефективності надання публічних послуг за наявного рівня витрат

Результати аналізу свідчать про можливість підвищення ефективності використання бюджетних коштів:

- збільшення обсягу асигнувань із державного бюджету у обсягах, що запропоновані у бюджетному запиті на відповідний рік;
- формування помісячного плану асигнувань протягом січня – жовтня;
- мінімізації технічних залишків та своєчасний перерозподіл залишків між регіонами;
- визначення особливих умов для об'єктів фінансування у регіонах, у яких здійснюється у недостатньому обсязі житлове будівництво (Донецька, Луганська, Кіровоградська області).
- здійснення розподілу бюджетних коштів між адміністративно-територіальними одиницями пропорційно кількості громадян, які відповідають вимогам програми та претендують на отримання державної підтримки у відповідному регіоні, а не пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні.

III. Варіанти досягнення цілі огляду

1. Опис варіанта 1.

Відповідно до абзацу 1 пункту 2 статті 24¹ Бюджетного кодексу передбачено, що кошти державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та

інноваційних парків, спортивної інфраструктури і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів, а також на реалізацію проектів - переможців «Всеукраїнського громадського бюджету»).

1.1. Закріплення частини коштів ДФРР (10%) виключно на виконання програми державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла.

1.2. Завдання, спрямовані на реалізацію варіанта:

1) внесення змін до Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових актів.

Пропозиції щодо внесення змін до БКУ: доповнити абзацом 1 пункту 2 статті 24¹ словами: «та на реалізацію програми надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла.»

2) зміна критеріїв розподілу коштів на виконання програми державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла між адміністративно-територіальними одиницями. Розподіл пропонується здійснювати:

- пропорційно чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні,
- пропорційно обсягам коштів, затвердженим на реалізацію програм доступного житла у місцевих бюджетах,
- з урахуванням наявності у відповідних адміністративно-територіальних одиницях об'єктів, на будівництво (придбання) яких можливо надання державної підтримки (пропозиція Проекту «Гендерне бюджетування в Україні»);

3) внесення змін до інших нормативно-правових актів, зокрема, щодо створення Державного реєстру громадян, що поліпшили свої житлові умови за рахунок бюджетних коштів (державного та місцевих бюджетів), що є необхідною умовою прозорості процесу надання державної підтримки та уникнення повторного надання громадянам коштів для поліпшення житлових умов (визначення періоду, за який заповнюється реєстр та відповідальних за внесення даних).

1.3. Прогноз очікуваного впливу реалізації варіанта.

Реалізація варіанта забезпечить наступне:

1) позитивний вплив на економічний розвиток регіонів та всієї України:

- забезпечення створення нових робочих місць у будівельній галузі та суміжних з нею галузях економіки регіону (*одне робоче місце в будівництві підтримує 10 робочих місць в суміжних галузях, одна квартира – 1,3 робочих місця*), збільшення податкових надходжень до бюджету,

- зменшення міграції населення та відповідно збереження кваліфікованих кадрів, на які місцевими бюджетами витрачено кошти на освіту (середні витрати по країні на підготовку одного учня у 2019 р. становили 23,1 тис. грн на рік. + дошкільна та позашкільна освіта),

- стимулювання регіональних громад на виділення коштів на надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла, забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів,

2) покращення демографічної ситуації населення,

3) підвищення якості життя громадян,

4) забезпечення рівного доступу до державної підтримки незалежно від місця проживання (якщо не виділяються кошти державного бюджету, доступ до державної підтримки мають лише мешканці громад, в яких фактично діють місцеві програми),

5) неможливість зловживань в частині отримання допомоги/підтримки на забезпечення житлом із різних бюджетів/за різними програмами;

6) підвищить результативність та ефективність виконання бюджетної програми ДФРР. Враховуючи менший термін проходження документів за вищезазначеним напрямком витрат, ніж оформлення документів та використання асигнувань на реалізацію інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, використання коштів на надання державної підтримки дасть можливість у більш повному обсязі використати кошти за бюджетною програмою.

1.4. Фінансово-економічне обґрунтування варіанта.

Реалізація варіанту не потребує додаткових видатків з Державного бюджету.

Використання коштів державного фонду регіонального розвитку у 2018-2020 роках

млн. грн.

Показник	2017 рік			2018 рік			2019 рік			10 міс. 2020р.	2021 рік
	ЗФ	СФ	Разом	ЗФ	СФ	Разом	ЗФ	СФ	Разом	ЗФ	ЗФ
План	1000	2500	3500	4 000	2 000	6 000	6 170	1 000	7 170	4 900,0	4 500,0
Фактичне використання коштів	881,5	2208,4	3089,9	3 548,5	250,1	3 798,5	4 805,8	680,3	5 486,1	2 844,0	
% виконання плану	88			63			77			58	
10% від плану, що пропонується спрямувати на державну підтримку	350,0			600,0			717,0			490,0	450,0

Виходячи із вищенаведеної інформації можна відмітити, що протягом 2017-2019 років залишалися невикористаними від 12% до 37% асигнувань ДФРР. Зазначені кошти можна було б направити на реалізацію програми надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла без збільшення видатків з державного бюджету.

Враховуючи затверджений обсяг коштів на 2021 рік на бюджетну програму ДФРР у сумі 4 500,0 млн. грн., 10%, які могли би бути спрямовані у 2021 році для надання державної підтримки, становили б 450,0 млн. грн. (поданий бюджетний запит за програмою 2751190 на 2021 рік – 434,8 млн. грн.)

За рахунок виділення у 2021 році коштів на надання державної підтримки у обсязі 450,0 млн. грн. могли б бути досягнуті наступні показники:

- забезпечення біля 915 родин (5% від тих, що знаходяться на обліку для отримання державної підтримки станом на 18.12.2020 - 17215 осіб (без урахування тих, що отримали житло протягом 2017 – 2019 років), щомісячно реєструється біля 250 осіб) доступним житлом, загальна площа придбаного житла - 54,4 тис. кв. м, залучення у будівельну галузь 1 035,0 млн. грн., з яких 584,5 млн. грн. - власних внесків громадян, у суміжні галузі – 6 207,0 млн. грн., забезпечення надходження до бюджету біля 271,0 млн. грн. податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування,

- забезпечення формування Державного реєстру громадян, що поліпшили свої житлові умови за рахунок бюджетних коштів.

З урахуванням коштів місцевих бюджетів зазначені показники будуть збільшені пропорційно сумах, виділеним із місцевих бюджетів.

1.5. Ризики реалізації варіанта:

- тривала процедура внесення змін до Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових документів;
- можливе щорічне призупинення дії норм щодо спрямування 10% ДФРР на надання державної підтримки;
- складна процедура наповнення Державного реєстру громадян, що поліпшили свої житлові умови за рахунок бюджетних коштів (необхідна участь різних державних органів та органів місцевого самоврядування).

Реалізація варіанту не містить ризиків вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, не стосується інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації варіанту.

2. Опис варіанта 2

1.1. Закріплення не менше 10% від загального річного обсягу надходжень податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі - податок на нерухоме майно), на виконання місцевих програм державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла.

1.2. Завдання, спрямовані на реалізацію варіанта:

- внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зобов'язань місцевих органів влади направляти не менше 10% від загального річного обсягу надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, передбаченого рішеннями про місцевий бюджет, на виконання місцевих програм державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла,
- розроблення та затвердження місцевими органами влади/місцевого самоврядування місцевих програм надання державної підтримки.

1.3. Прогноз очікуваного впливу реалізації варіанта

Виділення місцевими органами влади бюджетних коштів у розмірі не менше 10% від загального річного обсягу надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, на надання державної сприятиме ефективному розвитку територіальних громад у частині:

- покращення рівня забезпечення житлом у регіоні та відповідно підвищення якості життя громадян;
- забезпечення створення нових робочих місць у будівельній галузі та суміжних з нею галузях економіки регіону та відповідно надходжень до бюджетів,
- зменшення міграції населення,
- усунення регіональної диспропорції у доступі населення до базових соціальних послуг щодо забезпечення громадян державною підтримкою на будівництво доступного житла,
- збільшення надходжень податку на нерухоме майно за рахунок будівництва нових об'єктів.

1.4. Фінансово-економічне обґрунтування варіанта

Реалізація варіанту не потребує додаткових видатків з Державного бюджету.

Надходження коштів до місцевих бюджетів від податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, у 2018-2020 роках

млн. грн.

Показник	2018 рік	2019 рік	10 міс. 2020 року
План	3 359,1	4 520,1	5 137,9
Фактично виконано за період	3 636,0	4 882,3	5 293,6
% виконання плану	108,0	108,0	103,0
10% від суми надходжень, що пропонується спрямувати на державну підтримку	363,6	488,2	529,4

Враховуючи фактичне виконання надходження коштів за 10 міс. 2020 року податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, у сумі 5 293,6 млн. грн., 10%, які могли би бути спрямовані у 2020 році для надання державної підтримки, становили б 529,4 млн. гривень.

Зокрема, місто Київ мало б змогу спрямувати на державну підтримку у 2020 році 137,3 млн. грн. (10% від фактичних надходжень податку на нерухоме майно за 10 місяців 2020 року), місто Харків та місто Одеса – по 25,6 млн. гривень.

1.5. Ризики реалізації варіанта:

- тривала процедура внесення змін до Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових документів;
- відсутність або недостатність пропозицій у територіальних громадах житла, яке б відповідало критеріям та нормам, визначеним постановою КМУ від 10.10.2018 № 819.

Реалізація варіанту не містить ризиків вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, не стосується інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації варіанту.

1.6. Заходи щодо реалізації завдань:

- внесення змін до Бюджетного кодексу України та інших нормативно-правових актів,
- розроблення та затвердження місцевими органами влади порядків надання державної підтримки,
- виділення земельних ділянок для будівництва доступного житла.

3. Опис варіанта 3.

1.1. Запровадження другого напрямку надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла шляхом надання пільгових іпотечних житлових кредитів, що передбачено Законом України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» та постановою КМУ від 10.10.2018 № 819 громадянам, які перебувають на обліку потребуючих поліпшення житлових умов та відносяться до наступних категорій:

- багатодітним сім'ям,
- неповним сім'ям (одиноким матерям (батькам), які виховують дитину без батька (мати)),
- працівникам бюджетної сфери.

У попередніх роках надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла проводилось лише шляхом виділення з державного бюджету коштів на сплату частини вартості житла. Але, вважаючи на результати виконання програми у 2017-2019 роках, основною причиною

відмови сімей від отримання держпідтримки є відсутність у громадян коштів на сплату власного внеску. Реалізація бюджетної програми дасть можливість громадянам, у яких відсутні кошти на власний внесок, отримати державну підтримку у вигляді пільгового кредиту для будівництва (придбання) доступного житла.

Розподіл бюджетних коштів, передбачених на надання державної підтримки (1 або 2 варіанти), здійснювати наступним чином:

50% бюджетних коштів - на сплату державою частини вартості будівництва (придбання) доступного житла,

50% бюджетних коштів – на надання пільгового іпотечного житлового кредиту окремим категоріям громадян.

1.2. Завдання, спрямовані на реалізацію варіанта:

- розроблення порядку використання коштів за новою бюджетною програмою «Надання пільгових іпотечних житлових кредитів на будівництво (придбання) доступного житла» та затвердження його постановою Кабінету Міністрів України/місцевим органом влади, де обмежити групу людей, які мають змогу отримати пільговий іпотечний житловий кредит.

- внесення змін до Бюджетного кодексу України у частині:

- визначення джерелом формування державного бюджету у частині доходів відсотків за користування пільговим державним іпотечним кредитом (стаття 29),

- визначення джерелом формування державного бюджету у частині кредитування повернення пільгових іпотечних житлових кредитів, наданих з державного бюджету на будівництво (придбання) доступного житла (пункт 3 статті 30),

- визначення напрямку використання вищезазначених коштів на надання пільгових іпотечних житлових кредитів на будівництво (придбання) доступного житла (пункт 4 статті 30).

До моменту внесення вищезазначених змін до Бюджетного кодексу України можливе передбачення цих норм у Законі України «Про Державний бюджет України на відповідний рік»

- включення нової бюджетної програми в проєкт Закону України про державний бюджет України/рішення місцевої влади про затвердження місцевих бюджетів на наступний бюджетний період.

1.3. Прогноз очікуваного впливу реалізації варіанта на сферу

Реалізація варіанта забезпечить наступне:

- 1) позитивний вплив на економічний розвиток регіонів та всієї України,
- 2) забезпечення соціально-незахищених громадян житлом;
- 3) підтримка та збереження професійних кадрів, які працюють у бюджетній сфері;

4) спрямування коштів від повернення наданих кредитів та частини відсотків на подальше кредитування, що дозволить ефективно і результативно використовувати бюджетні кошти і у наступних бюджетних періодах, збільшуючи кількість осіб – учасників програми.

Відповідно до статті 4 Закону України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» процентна ставка фінансування за кредитами на будівництво (придбання) доступного житла встановлюється у розмірі 7 відсотків річних.

Обсяг коштів, що надійде від сплати відсотків за користування кредитом (7%), пропонується спрямувати на:

- збільшення обсягу кредитних ресурсів за програмою (5,5%),
- витрати, пов'язані з обслуговуванням наданих кредитів (1,5%).

1.4. Фінансово-економічне обґрунтування варіанта

Реалізація варіанту не потребує додаткових видатків з Державного бюджету чи місцевих бюджетів у разі реалізації спільно з варіантами 1,2.

1.5. Ризики реалізації варіанта:

- тривала процедура розроблення та затвердження порядку використання коштів за програмою;
- недостатній рівень платоспроможності визначених категорій громадян.
- у разі не прийняття варіантів 1,2 необхідність в додаткових витратах бюджету.

Реалізація варіанту не містить ризиків вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, не стосується інших ризиків та обмежень, які можуть виникнути під час реалізації варіанту.

1.6. Заходи щодо реалізації завдань:

- розроблення та затвердження порядку використання коштів за програмою,
- передбачення видатків на нову бюджетну програму в Бюджетній декларації,
- включення показників надходжень та витрат до Державного бюджету України та рішень про місцеві бюджети.

Таким чином, виділення коштів з державного та місцевих бюджетів на надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла дасть можливість сім'ям з невеликим статком вирішити свої житлові проблеми, забезпечить зниження рівня соціальної напруженості в суспільстві, створить сприятливі умови для розвитку будівництва, що, в свою чергу, дозволить створити умови для економічного розвитку як кожного окремого регіону, так і країни в цілому. Реалізація бюджетної програми надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла є дієвим антикризовим заходом,

що сприятиме збільшенню внутрішнього ринку не тільки в галузі будівництва, а й в інших галузях промисловості, пов'язаних з будівництвом, забезпечить створення робочих місць та збільшить податкові надходження до бюджету.

IV. Порівняння варіантів

Критерії порівняння	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3
Вплив на витрати та надходження бюджету	впливає	впливає	впливає
Сильні сторони	стимулювання регіональних громад на виділення коштів на надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла	усунення регіональної диспропорції у доступі населення до базових соціальних послуг щодо забезпечення громадян державною підтримкою на будівництво доступного житла	надання можливості сім'ям з невеликим статком вирішити свої житлові проблеми, створення сприятливих умов для розвитку житлового будівництва
Слабкі сторони	тривала процедура внесення змін до Бюджетного кодексу України	Порушення принципу самостійності місцевих бюджетів визначати напрями використання коштів	Включення нової бюджетної програми до проекту Закону України про Державний бюджет України на наступний бюджетний період
Ризики	можливе щорічне призупинення дії норм щодо спрямування 10% коштів ДФРР на надання державної допомоги	відсутність або недостатність у територіальних громадах пропозицій щодо житла, яке б відповідало критеріям та нормам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 № 819	відсутність достатніх коштів для фінансування нової бюджетної програми.
Інші			

Пропозиції робочої групи щодо оптимального варіанта для досягнення цілі огляду

Варіант 3. Запровадження другого напрямку надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла (пільгове іпотечне кредитування під 7%) шляхом надання пільгових іпотечних житлових кредитів, що передбачено Законом України «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» та постановою КМУ від 10.10.2018 № 819 громадянам, які перебувають на обліку потребуючих поліпшення житлових умов та відносяться до наступних категорій:

- багатодітним сім'ям,
- неповним сім'ям (одиноким матерям (батькам), які виховують дитину без батька (мати)),
- працівникам бюджетної сфери.

V. Окремі позиції членів робочої групи

Окрему позицію висловила член робочої групи:

- Олена Крамаренко, начальник відділу соціально-економічного розвитку громад та територій управління моніторингу показників місцевих бюджетів та регіонального розвитку Департаменту політики міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів Міністерства фінансів України (додається).

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

Наталія ХОЦЯНІВСЬКА,

заступник Міністра розвитку громад та територій України

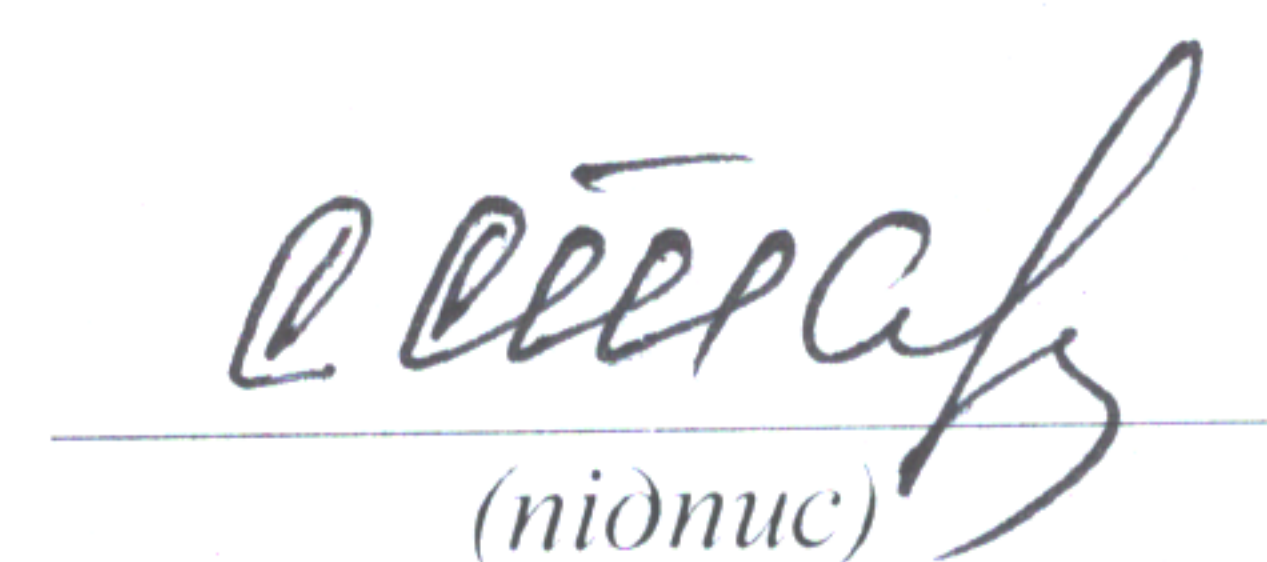

(підпис)

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

Світлана СТАРЦЕВА,

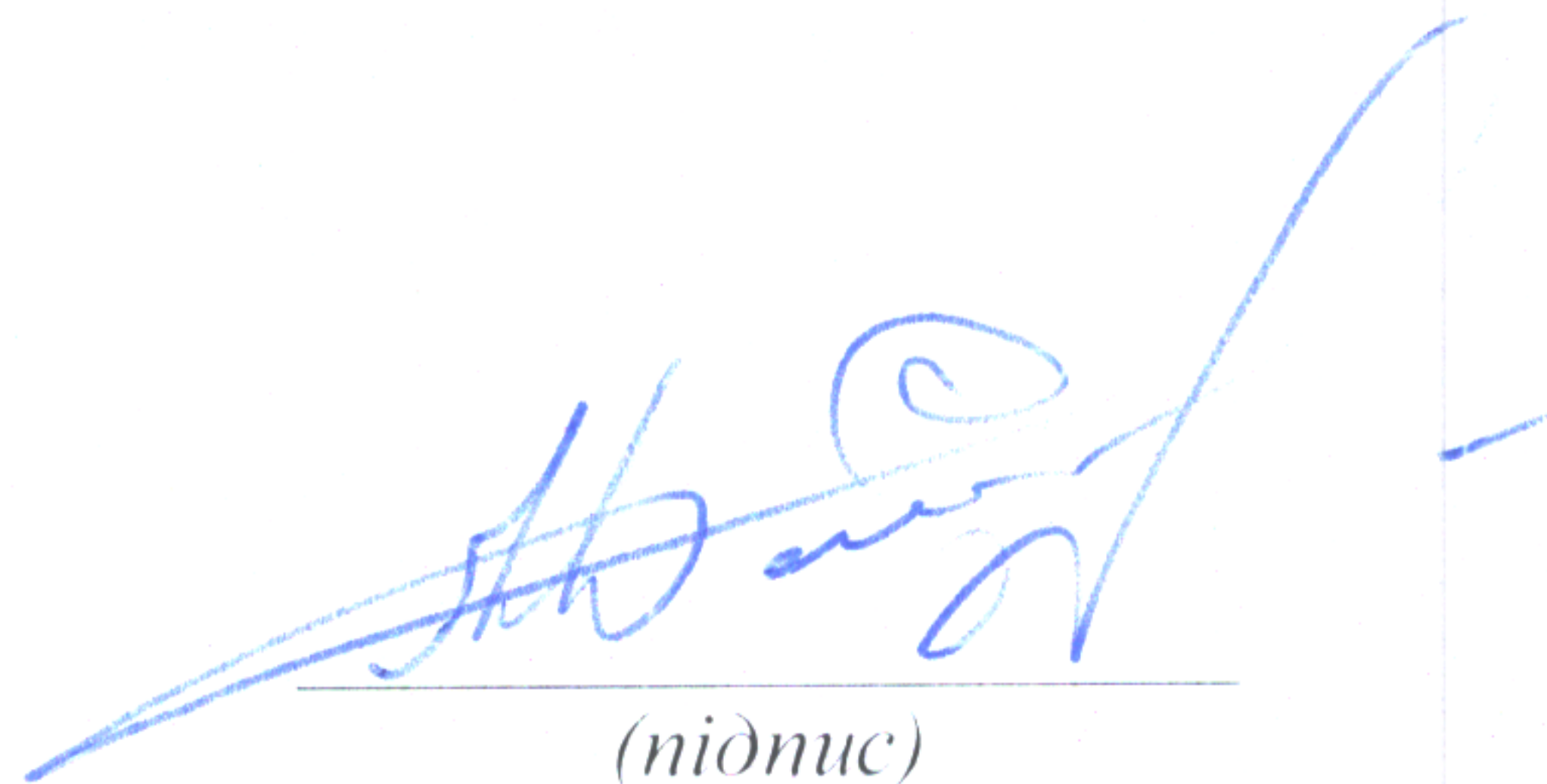
т.в.о. директора Департаменту житлової політики та благоустрою Міністерства розвитку громад та територій України, заступник голови робочої групи

(підпис)

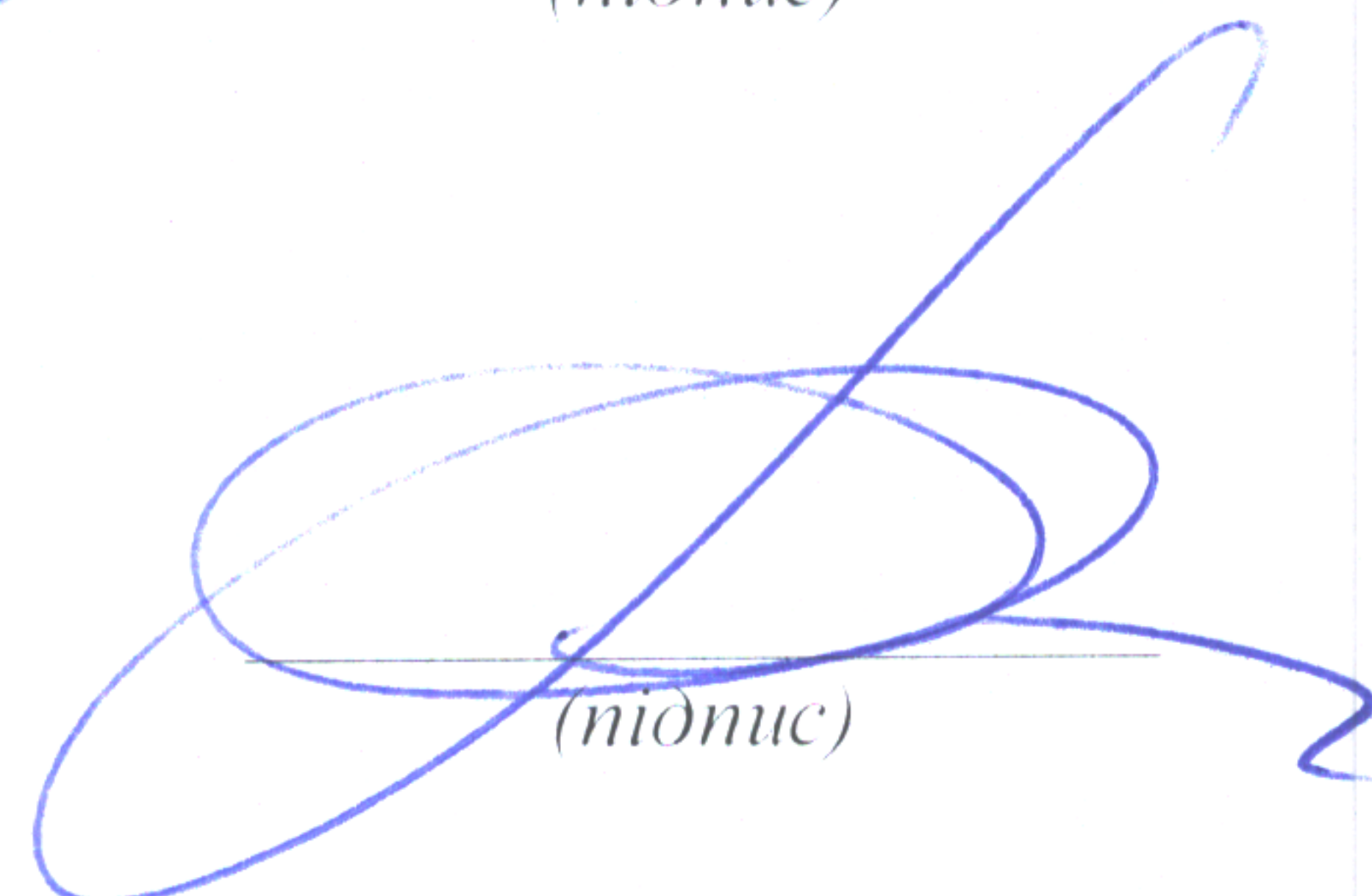
ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

Олександр ДАНИЛЕНКО,
заступник голови Секретаріату
Всеукраїнської асоціації органів місцевого
самоврядування «Українська асоціація
районних та обласних рад»

(підпис)

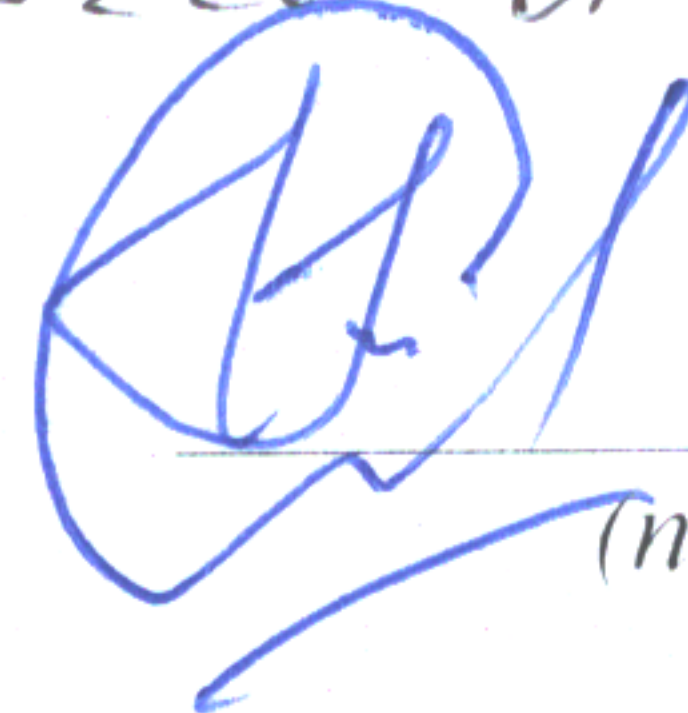
Ірина КАЛУПАХА,
директор Департаменту соціально-
гуманітарної політики та внутрішньо
переміщених осіб Міністерства з питань
реінтеграції тимчасово окупованих територій
України

(підпис)

Олена КРАМАРЕНКО,
начальник відділу соціально-економічного
розвитку громад та територій управління
моніторингу показників місцевих бюджетів
та регіонального розвитку Департаменту
політики міжбюджетних відносин та
місцевих бюджетів Міністерства фінансів
України

з окремою
позначкою, яка викладена
у листі від 25.02.2021
№ 05220-01-5/6107

(підпис)

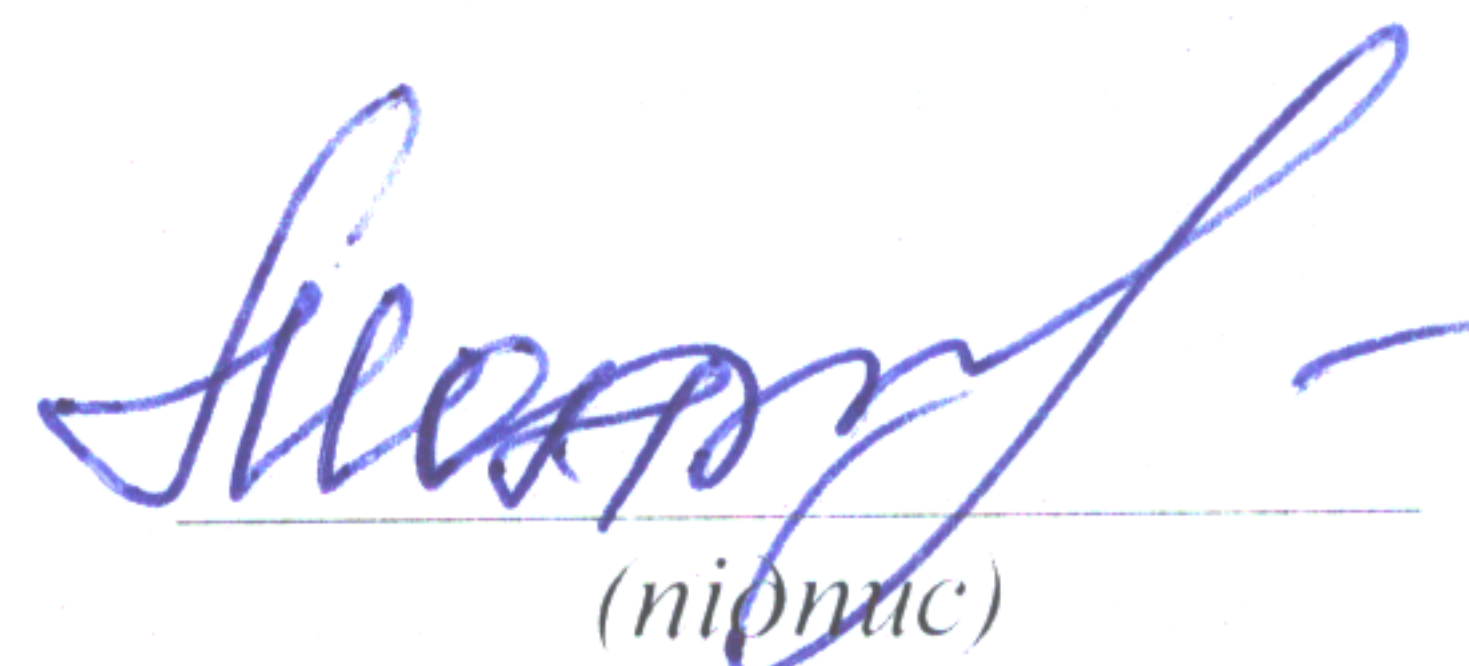
Руслан КУЧУК,
заступник директора Департаменту
соціального захисту – керівник експертної
групи з питань надання статусів
Міністерства у справах ветеранів України

(підпис)

Назар МИКОЛЮК,
аналітик Всеукраїнської асоціації органів
місцевого самоврядування «Асоціація міст
України»

Русана МОНЧАКІВСЬКА,
начальник фінансово-економічного управління
Державної спеціалізованої фінансової
установи «Державний фонд сприяння
молодіжному житловому будівництву»

(підпис)

Юлія МОРОЗОВА,
начальник відділу фінансування регіональних,
будівельних програм та розрахунків
Фінансового департаменту Міністерства
розвитку громад та територій України

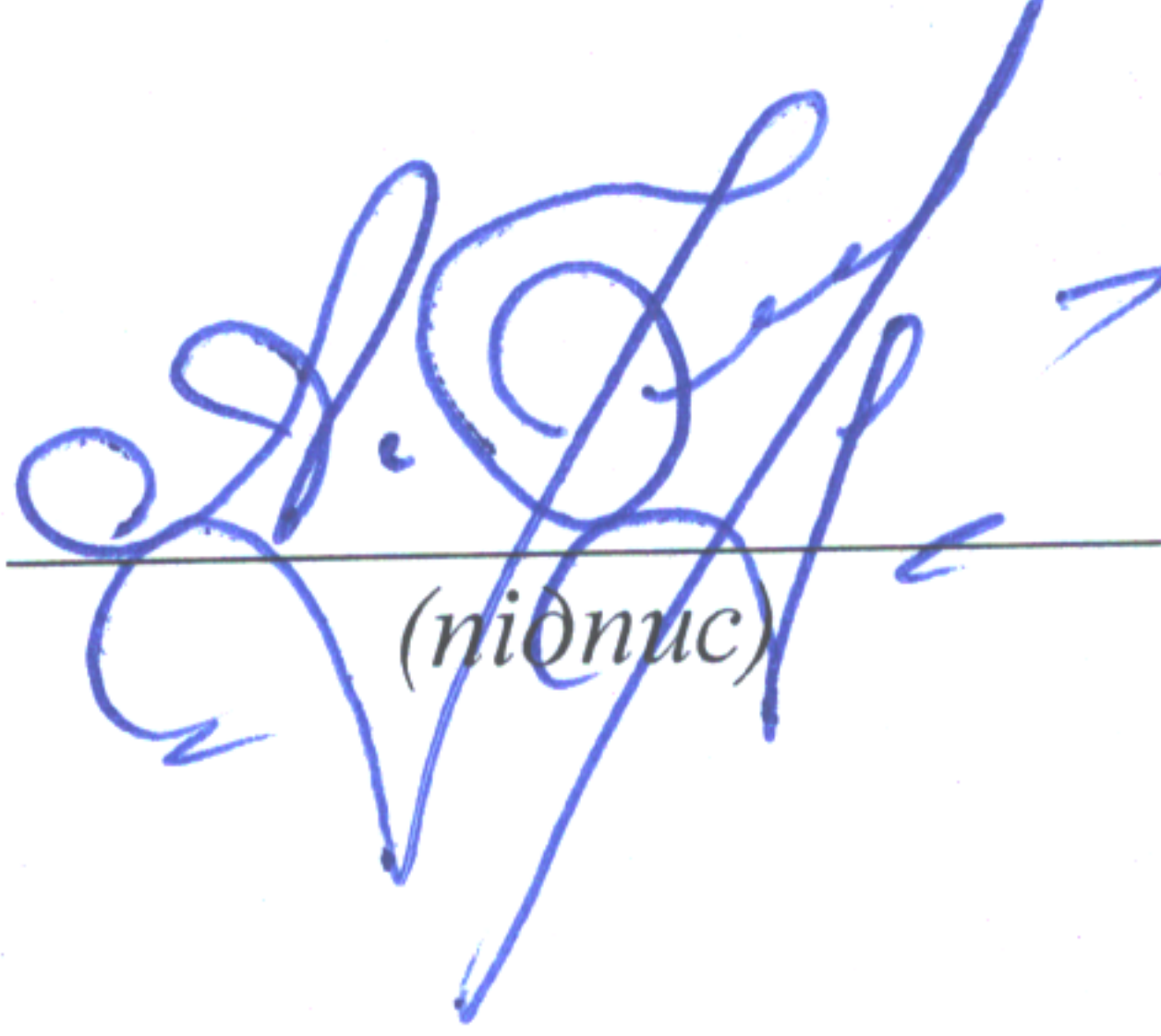

(підпис)

Андрій РАЗУМОВСЬКИЙ,
член Ради директорів Конфедерації
будівельників України

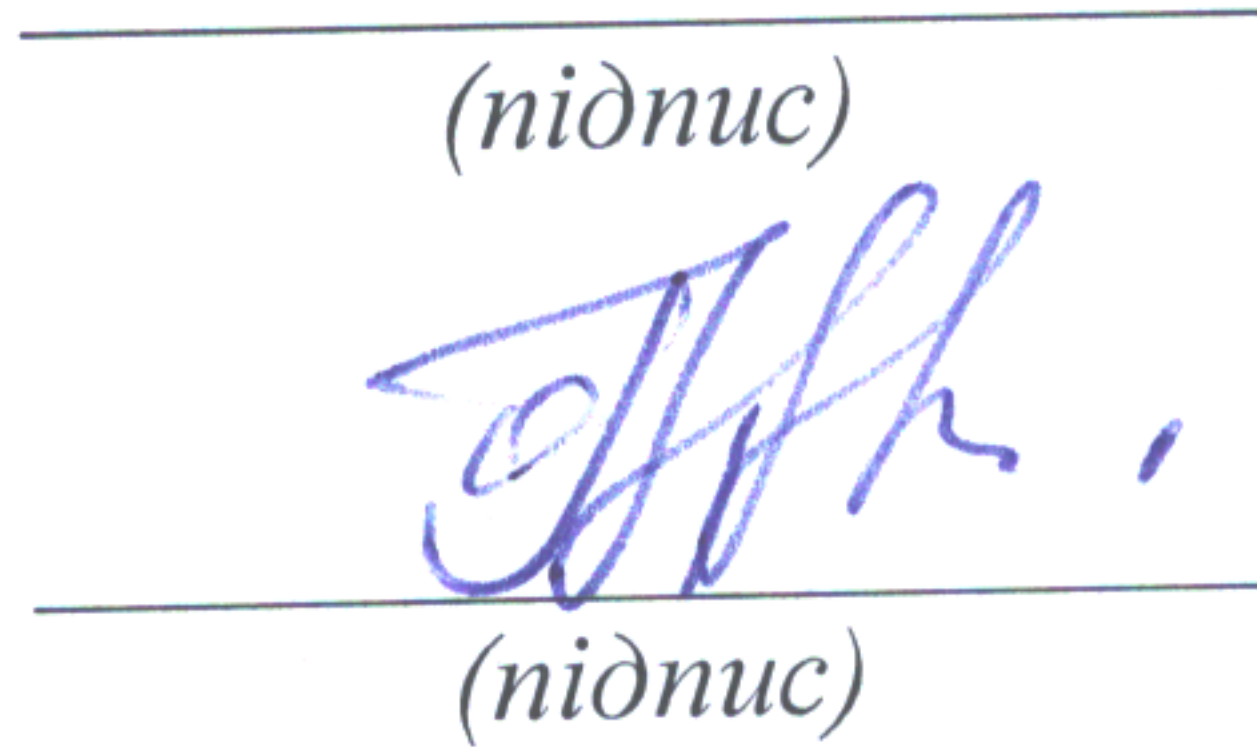
(підпис)

Анна ТОПОЛЬСЬКОВА,
 заступник начальника відділу нормативно-
 правової роботи, експертизи проектів актів з
 питань будівництва Юридичного
 департаменту Міністерства розвитку громад
 та територій України

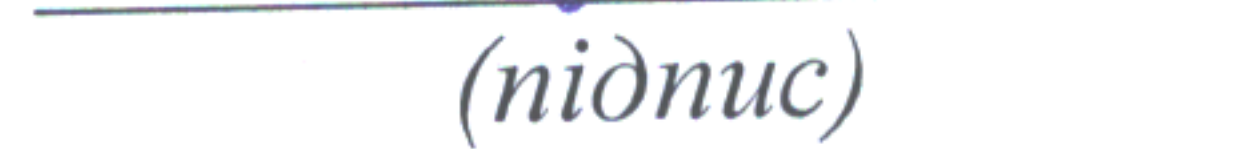
(підпис)

Олександр ХАРЧЕНКО,
 заступник голови Ради директорів
 Конфедерації будівельників України

(підпис)

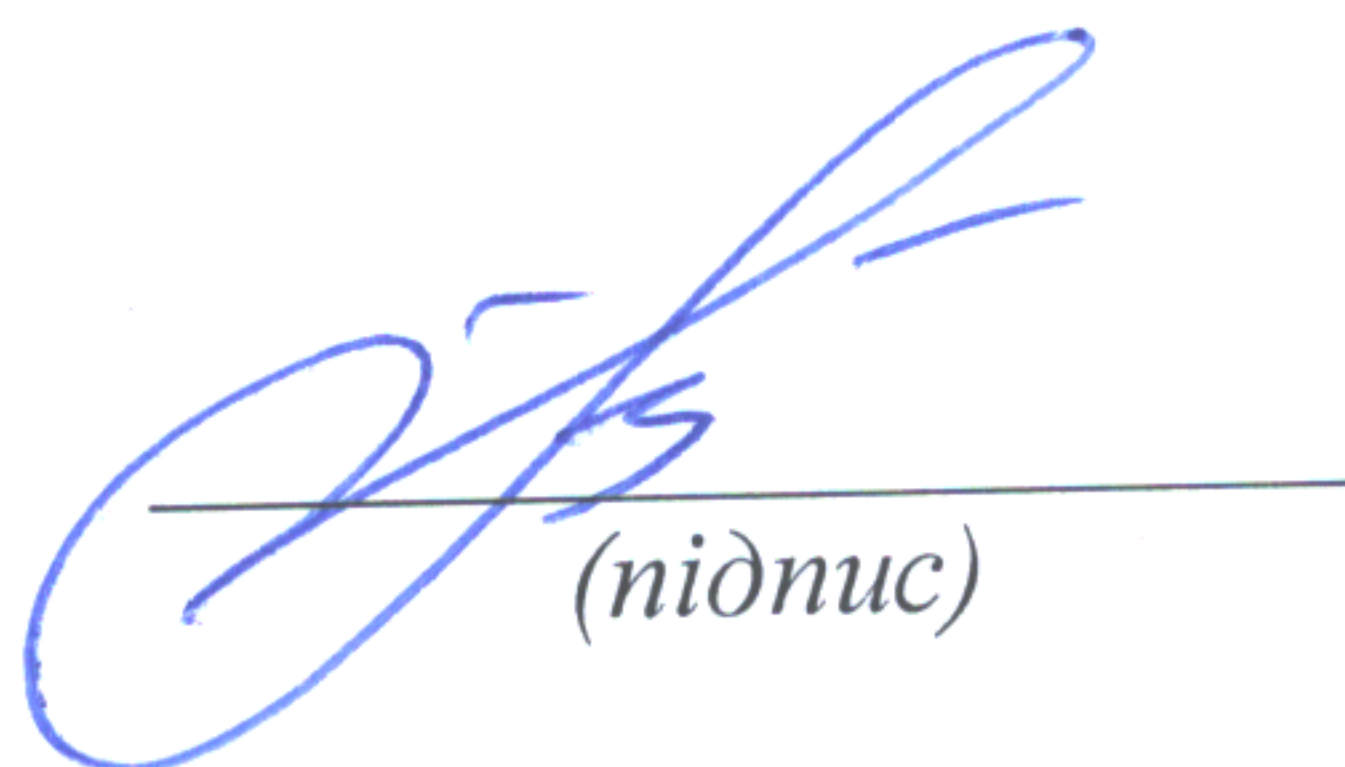
Оксана ЦЮПА,
 заступниця керівниці Проєкту «Гендерне
 бюджетування в Україні»

(підпис)

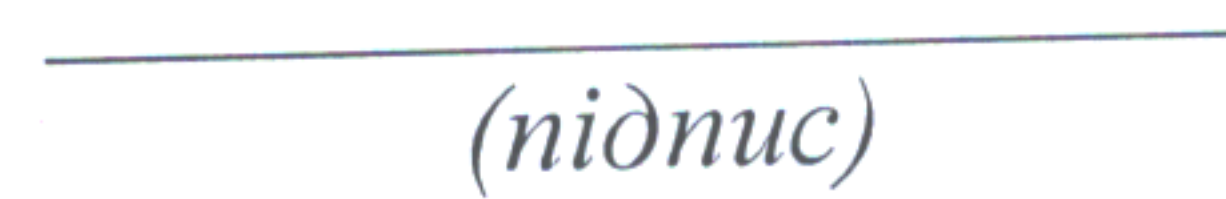
СЕКРЕТАР РОБОЧОЇ ГРУПИ:

Алла ТОЛСТОВА,
 начальник відділу реалізації житлових програм
 Департаменту житлової політики та
 благоустрою Міністерства розвитку громад
 та територій України, секретар робочої групи

(підпис)

Юлія ТЮЛЕНЄВА,
 державний експерт експертної групи
 стратегічного та бюджетного планування
 Директорату стратегічного планування та
 європейської інтеграції Міністерства
 розвитку громад та територій України,
 заступник секретаря робочої групи

(підпис)